

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Medeja Medved

Obravnava slovenske družbe v slovenskem filmu po letu 2012

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE

Medeja Medved

Mentor: prof. dr. Peter Stanković

Obravnava slovenske družbe v slovenskem filmu po letu 2012

Diplomsko delo

Ljubljana, 2017

*Diplomsko delo posvečam mami,
dediju, babici in očimu. Hvala vam za vso podporo.
In hvala vam, pravim prijateljem, ki vas je malo a mi vedno stojite ob strani.
Hvala vsem!*

Obraznava slovenske družbe v slovenskem filmu po letu 2012

Diplomsko delo v teoretičnem delu opredeljuje začetke filma ter značilnosti slovenskega filma. V raziskovalnem delu sem se osredotočila na slovenski film, ki je nastal po letu 2012, torej v zadnjih petih letih in analizirala šest izbranih družbenih tem oz. družbenih problematik, ki se v izbranih filmih pojavljajo. Filmov, ki so nastali v zadnjih petih letih je veliko, analizirala pa sem jih deset, ki so vsebovali najbolj pogoste družbene probleme vidne v slovenski družbi. Na podlagi ogledov filmov sem oblikovala naslednje kategorije družbenih tem: brezposelnost, (samo)mori, alkoholizem, družinska problematika, nesprejemanost tujcev in korupcija. Preko teh družbenih tematik sem poskušala odgovoriti na prej zastavljeno raziskovalno vprašanje, ki se je glasilo: Kako so družbene problematike prikazane v slovenskih filmih, nastalih po letu 2012. To vprašanje se mi zdi pomembno, saj niso vse problematike družbe v ospredju izbranih filmov. Z izbranimi filmi sem dokazala, da lahko tudi film, ki ima v ospredju lahkotnejšo glavno zgodbo, opozarja na določen družben problem.

Ključne besede: slovenski film, nacionalni film, film, družbene problematike.

Discussion of the Slovenian social issues in Slovenian film after 2012

The thesis in the theoretical part determines the beginnings of the film and features of the Slovenian film. In the research work, I focused on the Slovenian film, which was created after 2012, in the last five years, and analyzed six selected social topics. social issues that appear in selected films. Films that were created in the last five years were many, and I analyzed ten of those, which contained the most common social problems visible in Slovenian society. On the basis of my films, I have formed the following categories of social issues: unemployment, suicides, alcoholism, family issues, the inadequacy of foreign and corruption. Through these social themes, I tried to answer the previously posed research question, which read: How social problems are shown in Slovenian films that were created after 2012. The issue seems to me important, since not all the issues of society are at the forefront of selected films. With the films I have chosen, I have shown that a film with a lightweight main story in the foreground can draw attention to a particular social problem.

Key terms: slovenian film, national film, movies, social issues.

KAZALO

1	UVOD.....	6
2	SLOVENSKI FILM.....	7
2.1	FILM	7
2.1.1	Film gre v svet	7
2.2	SLOVENSKI FILM	8
2.2.1	Slovenski film in družba	9
2.2.2	Kriza na področju slovenske filmske produkcije.....	10
2.2.3	Gledanost slovenskih filmov	10
2.2.4	Svetla luč za slovenski film	11
3	SLOVENSKI FILM PO LETU 2012	12
3.1	KONCEPT DRUŽBENEGA PROBLEMA	13
3.1.1	Reprezentacija družbenih problemov v filmih	14
3.2	METODA DELA	15
3.3	ANALIZA DRUŽBENIH TEM	15
3.3.1	Brezposelnost.....	16
3.3.2	(Samo)mori	17
3.3.3	Alkoholizem	19
3.3.4	Družinska problematika	19
3.3.5	Nesprejemanost priseljencev	20
3.3.6	Korupcija	20
3.4	REFLEKSIJA.....	21
4	SKLEP	25
5	LITERATURA	26

1 UVOD

Film ali, kakor ga številni v javnosti tudi radi poimenujejo, sedma umetnost, je pomemben predstavnik kulture neke države, ozemlja ali družbe. S pravo družbeno tematiko lahko predstavlja odsev sedanjega ali preteklega časa, lahko pa tudi nakazuje, kaj bi se moralo izboljšati v družbi ali česa se lahko kot družba bojimo. Če se osredotočim na igrani film, je jasno, da, tako kot vsaka druga umetniška zvrst, tudi film vključuje fikcijo, nerealnost. V mnogih primerih pa je osnova za zgodbo filma vzeta iz družbene realnosti. Zato je lahko prav film, v svoji raznovrstnosti žanrov, zmožen biti ogledalo tega, kaj kot družba smo in kaj se dogaja okrog nas.

V svoji diplomski nalogi se bom osredotočila na slovenske igrane filme, ki so nastali v zadnjih petih letih, torej po letu 2012. Še posebej me bodo zanimale družbene tematike filmov, ki so v slovenski družbi prisotne tudi v resnici, izven filmskega traku. Glede na to, da se jih v Sloveniji v zadnjih nekaj letih ustvarja vse več, bom za potrebe naloge naredila izbor filmov in družbenih tem, ki so v njih predstavljene.

Vsebinsko je naloga razdeljena na dva dela. V prvem, teoretičnem delu, bom s pomočjo ustreznih virov in literature najprej opredelila, kaj je film, kakšni so bili začetki kinematografije in kaj so glavne značilnosti slovenskega filma. V drugem, raziskovalnem delu, pa se bom osredotočila na slovenske filme, ki so nastali po letu 2012. Pri teh bom analizirala družbene teme, ki se v izbranih filmih pojavljajo, zanimale pa me bodo predvsem družbene problematike. V analizi družbenih tem bom poskušala odgovoriti na zastavljeno raziskovalno vprašanje, ki je zapisano v nadaljevanju uvoda, na koncu pa bom reflektirala izluščene značilnosti.

Raziskovalno vprašanje, ki si ga bom zastavila, bo, kako so prikazane družbene problematike v slovenskih filmih, nastalih po letu 2012? Z analizo slovenskih filmov, nastalih po osamosvojitvi, so se v preteklosti že ukvarjali, vendar so v teh analizirali filme od leta 1991 do leta 2005, zato se bom v svoji nalogi osredotočila na slovenske filme, nastale po letu 2012, saj le-ti še niso analizirani.

2 SLOVENSKI FILM

2.1 FILM

V sodobni družbi je na razpolago veliko umetniških področij, na primer literatura, gledališče, glasba, slikarstvo in film. Preko vsake od njih se ustvarjalci oz. umetniki izražajo na drugačen način, a vedno izhajajo iz sebe, iz svojih izkušenj, svojega pogleda na svet, družbo. Tako kot vsaka umetniška zvrst, ki se pojavlja v družbi in je v njej cenjena, je tudi film, na katerega se osredotočam v tej nalogi, »pomemben del slovenske kulture« (Stanković 2013, 12). Menim, da ima ta t. i. sedma umetnost v smislu neposrednega stika z odjemalcem in njegovega reflektivnega razmisleka o tematiki na filmu, še toliko pomembnejšo vlogo kot druge umetnosti. Verjetno je temu tako zato, ker zgodbe pogosto izhajajo prav iz resničnega življenja. Torej lahko rečemo, da se sploh v zadnjem času, sodoben film trudi biti odraz družbene realnosti, ki jo živimo v svetu, in to vse bolj prenaša na veliko platno.

Naj še dodam, da je bila kinematografija tista, ki je bila skupaj z industrializacijo, zaslužna za širjenje množične popularne kulture. Skupaj s filmsko kamero in projektorjem pa je postala prvi elektronski medij, ki je ustvaril množično medijsko občinstvo v zgodovini (Pušnik 2015). Menim, da lahko to pripišemo hitri rasti kinematografskih podjetij tako v tujini kot tudi pri nas, ki so poskrbela za distribucijo in vidnost filmskih stvaritev.

2.1.1 Film gre v svet

Prva, ki sta svetu predstavila projekcijo na filmskem platnu oz. omogočila kinematografsko projekcijo za množično občinstvo, sta bila »brata Lumière v pariškem Grand Cafēju« (Vrdlovec 2009, 7). Auguste and Louis Lumière sta imela idejo adaptirati napravo imenovano kinetograf, ki je služila medicinski 'fotografiji' v reverzibilno napravo za predvajanje filmov, ki sta jo poimenovala kinematograf (Salazard, Desouches in Magalon 2006, 443). Patent za napravo sta leta 1895 registrirala in še pred koncem istega leta prvič v zgodovini javno predvajala film. Prvi film, ki so ga predvajali, je bil *Leaving*

the Factory, nato pa so mu sledili še številni drugi, med drugim tudi prvo predvajanje filma v Sloveniji, septembra 1898 (Vrdlovec 2009, 8). Druge naprave za javne projekcije do takrat še niso poznali, zato je povsem logično, da so se kinematografi hitro razširili po celem svetu in, še najbolj presenetljivo se mi zdi, da je bilo slovensko prvo javno predvajanje filma samo tri leta po prvi projekciji.

2.2 SLOVENSKI FILM

Kar se tiče slovenske filmske produkcije, lahko vidimo, da se je začelo v pozitivno smer aktivno premikati v 20. stoletju, a z vzponi in padci. V tem času so nastala tudi prva slovenska podjetja, namenjena filmski produkciji, med njimi največje Emona film (Vrdlovec 2009, 9). Zaradi političnih sprememb je bilo ukinjeno po 2. svetovni vojni, domača filmska produkcija pa je postala nedostopna. Po letu 1945 se je na področju organiziranja državne kinematografije začelo premikati na bolje, z iskanjem ustrezne organizacijske strukture za profesionalno filmsko delo, s stalno plačanimi delavci (Vrdlovec 2009, 8–15).

A če se premaknemo naprej, v obdobje po osamosvojitvi Slovenije, vidimo, da se je produkcijska izvedba, ki je bila do takrat v državni lasti, premaknila med zasebne producente, zamenjala pa se je tudi tematska paradigma, povečalo se je število mednarodnih sodelovanj tako z zahodnim svetom kot tudi z bivšimi jugoslovanskimi republikami (Vrdlovec 2009, 38). Vendar so se filmski ustvarjalci pri svojem delu soočili z drastičnim zmanjšanjem financiranja filmov s strani države, prav tako pa z razpadom tehnične baze filmske produkcije in popolne deregulacije filmskega trga, kar je takratno produkcijo filmov skoraj ustavilo (Tomanič Trivundža 2010, 664). Ustanovljena sta bila produkcijsko podjetje Viba film in distribucijsko podjetje Vesna film, ki pa sta bila prav tako ukinjena (Majcen 2015, 9). A več o tem v nadaljevanju. Naj še dodam, da če le malo spremljamo poročanje medijev glede slovenskih filmov, vidimo, da je teh sodelovanj oz. koprodukcij, predvsem z bivšimi jugoslovanskimi republikami, vedno več. Predvsem pa opazimo, da so tematike teh koprodukcij pogosto družbeno kritične in velikokrat vsebujejo rdečo nit skupne zgodovine. Verjetno temu botrujejo ravno nestabilne razmere v filmski industriji in majhno število posnetih slovenskih filmov.

2.2.1 Slovenski film in družba

Že v začetku sem dejala, da zgodbe na filmskih platnih velikokrat iščejo svojo začetno osnovo, objekt preučevanja, prav v družbi. Vse pogosteje se namreč preučevanje poosamosvojitvenega filma obrača iz filmskih študij k družbenim spremembam, ki se v tistem času dogajajo in sodefinirajo film (Vrdlovec 2009, 39). Na tej točki se mi zdi pomembno, da omenim, da je ta povezava med filmom in disciplinami kot so filmske in družbene vede, pomembna, če ta želi prikazati prave kulturne, ideološke in politično-ekonomske razsežnosti.

Menim, da je slovenska kinematografija v tem povezovanju kar uspešna, saj ima prav vsak svoj poseben način artikulacije in tudi refleksije družbenih, ekonomskih in kulturnih pogojev, v katerih je nek film nastal.

»Oznaka 'slovenski film' ali nacionalni film' se ne nanaša na določen slog ali vsebino, ampak preprosto označuje izvor filma ter njen produkcijski vidik na družbo in okolje v katerem je ustvarjen« (Tomanić Trivundža 2010, 666). Film je že sam po sebi pomemben »kot eden najbolj zanimivih načinov, kako neka kultura misli samo sebe, se pravi predstavlja neke vrste umetniško evidenco kolektivnega simbolnega univerzuma« (Stanković 2013, 12). Torej lahko rečemo, da se z nacionalnim filmom v bistvu predstavlja družba in kultura neke države, v tem primeru Slovenije. Na podlagi ponujenih produkcijskih sredstev in zmožnosti, filmski ustvarjalci posnamejo film, ki odraža prostor v katerem delujejo, v njem pa so pogosto vidne tudi lastnosti sodobne družbe in družbenih problematik.

Zanimivo se mi zdi dejstvo, da so v samostojni Sloveniji do leta 2005 slovenski filmski ustvarjalci naredili 48 igranih filmov, v katerih so prikazali mnoge splošne konvencije slovenske družbe, medtem ko so se tematikam socio-historičnega konteksta izogibali (Tomanić Trivundža 2010, 662).

Od osamosvojitve je moralo miniti dejansko več kot desetletje, da so filmski ustvarjalci v svojih produkcijah začeli predstavljati vprašanja družbe in izkoriščati ta medijskih prostor, ki ga ima, za razpravljanje tudi o družbenih usmeritvah in ciljih (prav tam). Iz tega lahko domnevamo, da je bilo obdobje prvih desetih let po osamosvojitvi tudi obdobje nekakšne cenzure s strani filmske industrije in drugih nacionalnih javnih ustanov, ki so preprečila oz. omejila nastanek filmov z družbeno kritično noto.

2.2.2 Kriza na področju slovenske filmske produkcije

Kot sem že prej omenila, je v slovenski filmski industriji po osamosvojitvi prišlo do številnih padcev. Prišlo je namreč do ukinitve produkcijskega podjetja Viba film in distribucijskega podjetja Vesna film, prav tako pa je jugoslovanski sistem republiških producentov zamenjal sistem neodvisnih oz. zasebnih producentov, ki so se morali za pridobitev finančne podpore produkcij prijavljati na razpise državnih institucij (Majcen 2015, 9). Najprej je to nalogo prevzelo Ministrstvo za kulturo, šele tri leta kasneje pa takrat novoustanovljen Filmski sklad Republike Slovenije, ki je do leta 2010 podeljeval javna sredstva neodvisnim producentom. Istega leta se je sklad preimenoval in preoblikoval v Slovenski filmski center (prav tam).

Na produkcijski ravni se je vzpon začel šele leta 2003, saj so takrat končno spet oživel Viba film kot filmski studio. Do takrat je predstavljal le tehnično bazo za posojanje tehnične opreme, od tega leta dalje pa omogoča filmskim ekipam nastanek novih filmov od produkcije do postprodukcije (Viba film 2017). Menim, da je ta, glede na prepoznavnost v družbi, še vedno eden vodilnih filmskih studiev v Sloveniji.

2.2.3 Gledanost slovenskih filmov

Vemo, da gledanost slovenskih filmov v kinematografih ni ravno visoka, v primerjavi s predvsem hollywoodskimi, ki zavzemajo visoka mesta na seznamih gledanosti po vsem svetu. Problem predominacije tujih filmov se vseskozi povečuje in bi ga lahko poimenovali tudi kar sistemski problem, saj obstajajo prav cele baze gledalcev, ki brzijo v multiplexe, da bi konzumirali primarno le Hollywoodske produkte (Petek 2017). Po mojem mnenju je to posledica nepoznavanja slovenske filmske produkcije in posledično

stereotipiziranja na podlagi nekaj neuspešnic in splošnega javnega mnenja, da so slovenski filmi slabi.

Da se percepcija slovenskega filma v splošni javnosti spreminja, skrbi novi val slovenskih filmskih ustvarjalcev, ki s priznanji na tujih in domačih filmskih festivalih privablja občinstvo, da si le ogleda slovensko produkcijo na platnu. Eden prvih takih je bil režiser Jan Cvitkovič, ki je leta 2001 na Beneškem filmskem festivalu dobil nagrado 'Lev prihodnosti' za film *Kruh in mleko* (Delo 2017).

Medtem, ko so kinematografi skozi celo leto polni komercializiranih produkcij iz drugih držav, se slovenskih najde le za ščepec. Letno nastane približno med tri in pet celovečernih igranih filmov, s tem pa komaj uspejo privabiti letno od 12 do 210 tisoč gledalcev (Tomanić Trivundža 2010, 664–665). Spomnimo pa, da se je rekord najbolj gledanega slovenskega filma iz prejšnjih 206 tisoč zvišal na 209 tisoč gledalcev prav letos in sicer z visoko gledanostjo nizko proračunskega filma oz. tako imenovane 'gverila' produkcije v režiji Luke Marčetiča *Pr' Hostar* (Bratož 2017).

2.2.4 Svetla luč za slovenski film

Po desetletjih političnih vmešavanj, kapitalističnih prizadevanj in kulturnega iskanja duše se je slovenska filmska industrija na začetku leta 2000 končno razvila v nekaj podobnega redni in stabilni nacionalni kinematografiji. Takrat je namreč Slovenski filmski center uspel financirati med pet do sedem filmov na leto, kar je za tako majhno državo, kot je Slovenija, kar dober znak za naprej (Stanković 2012, 52).

Vseeno pa je obžalovanja vredno, da slovenski filmi ne dobijo toliko pozornosti, kljub temu, da tako kot katera koli druga umetnost, s svojimi vsebinami prikazujejo vpogled v kulturo, odražajo izkušnje posameznikov in prikazujejo vrednote družbe (Stanković 2012, 53). Zagotovo je prvi problem v tem, da nacionalne institucije, ki so namenjene financiranju filmskih produkcij, denarja nočejo dati (recimo zaradi kriznih razmer v družbi) in drugi problem, ki je lahko posledica prvega, da »nacionalna kinematografija odstopi od te vloge in začne igrati na zahodnih stereotipnih predpostavkah o družbi v

kateri živimo, da bi dosegla vsaj nekaj mednarodnega priznanja in prepoznavnosti« (prav tam).

Menim, da to lahko postane problem za nacionalne produkcije, saj lahko izgubijo pristnost domačega ustvarjanja. Če bi bila sprejeta taka odločitev, bi s tem slovenski film izgubil tisto, kar ga razlikuje od filmov, ustvarjenih v nekem drugem okolju in kulturi. Ne bi več imel tiste vloge medija, kjer bi lahko umetniki odražali svoje lastne izkušnje, pridobljene v domačem okolju oz. družbi. Če povzamem svoje razmišljanje: če bi nacionalni filmski ustvarjalci v svojih produkcijah povsem izpustili značilnosti slovenskega družbenega okolja in sledili le zunanemu mnenju o naši družbi, bi slovenski filmi zagotovo izgubili na pristnosti in identiteti.

3 SLOVENSKI FILM PO LETU 2012

V prejšnjem poglavju diplomskega dela sem že napisala, da se je slovenski film od osamosvojitve dalje spopadal s številnimi ovirami pri svojih produkcijah, prav tako pa domači gledalci pogosto še vedno ne podpirajo dovolj nacionalne produkcije in se posledično ustvarjalci spopadajo s potrebo po iskanju novih metod privabljanja oz. v prvi vrsti iskanja gledljivih zgodb za čim bolj množično občinstvo.

Nazadnje je naziv najbolj gledanih slovenskih filmov po osamosvojitvi prejela komedija iz leta 2016, *Pr'Hostar* režiserja Luke Marčetiča, ki je z 209.859 gledalci prekosila film Mihe Hočevarja, *Gremo mi po svoje* iz leta 2010 (RTV Slovenija 2017). Slednjo, »taborniško mladinsko komedijo si je ogledalo 208.646 ljudi, tretje mesto na lestvici najbolj gledanih slovenskih filmov od leta 1991 pa zaseda *Petelinji zajtrk* s 183.093 gledalci (prav tam)«. A pri nobenem od teh filmov ne zasledimo v osrednjih zgodbah prikaz kakšne pomembne družbene problematike. Sprašujem se, če je visoka gledanost sledila ravno zaradi bolj sproščujočih vsebin teh filmskih stvaritev.

Glede na to, da so v zgodnjih letih 21. stoletja že potrdili, da se da narediti uspešen slovenski film, ki lahko dobi tudi nagrade izven slovenskih meja, se je produkcija na

domačih tleh le razširila. V tujini organizirajo celo številne dneve slovenskega filma, naši ustvarjalci pa poleg svojega festivala - Festival slovenskega filma – premiere doživljajo tudi drugod po svetu (MMC RTV Slovenija 2016). Menim, da s tem dokazujejo sebi in gledalcem v Sloveniji, da imamo kakovostno filmsko vsebino tudi doma.

3.1 KONCEPT DRUŽBENEGA PROBLEMA

Družbene teme, ki svet in neko okolje najbolj prizadenejo in se z njimi v javnosti največ ukvarjajo, so problematike oz. deviantna stanja. Družbeno problematiko oz. problem bi lahko označili kot stanje ali situacijo, ki jo skupina ljudi ali širša družba smatra kot nezaželeno (Khan 2015). Tukaj lahko govorimo o kriminalu, umorih, celo o prometnih nesrečah in posledicah za njimi, ter druge. Lahko pa je za proizvodnjo nekaterih družbenih problemov kriva tudi spreminjajoča se družba. Ne glede na to ali gre za veliko ali majhno družbo, družbeni problemi prizadenejo vse, celo tista najbolj izolirana, redko poseljena območja (The Free Library 2014). Ta stanja, postanejo del družbe in proti njim se je težko spoprijemati. Lahko rečemo, da sta možnosti dve, ali se same razmere spremenijo in postanejo nesprejemljive (rast prebivalstva, erozija tal in krčenje gozdov, ki na primer ustvarjajo problem ohranjanja), ali pa se družbene vrednote spremenijo v taki razsežnosti, da niso več sprejemljive (otroško delo, revščina, rasizem in neenakost spolov). Vsi ti, so lahko glavni faktorji vpliva in škodovanja družbi, seveda pa so od ljudi videne na različne načine. Dejstvo je, da se družbeni problemi iz leta v leto povečujejo. Če za primer vzamemo le naraščajoče število obolelih z življenjsko ogrožajočimi boleznimi, kot so aids in rak. Zaradi pomanjkanja primerne zdravstvene reforme spada ta problem tudi med družbene (Khan 2015; Farooq 2011). Torej lahko sklenem, da so družbeni problemi stvar oz. tema obravnave prisotna prav v vseh družbah po svetu. Z vse večjo globaliziranostjo se le-te hitro širijo in z njimi se mora spoprijemati celotno prebivalstvo planeta. Taki primeri so na primer onesnaževanje okolja in posledično vse večje širjenje bolezni tudi v okolja kjer prej niso bile prisotne.

Naj naštejemo še nekaj najpomembnejših družbenih problemov, ki so dandanes najbolj prisotni na svetu. Mednje spadajo zloraba drog, samomori, globalno segrevanje ozračja,

davčne reforme, splav, alkoholizem, revščina, svetovno prebivalstvo, onesnaževanje okolja, diskriminacija na religijskih ravni, otroško delo, vprašanja spolov, debelost, stres, nasilje, terorizem, izobraževanje, in druge (Khan 2015). Seznam se povečuje iz leta v leto in za samo možnost izboljšave za prihodnje generacije menim, da jih je potrebno obravnavati in iskati rešitve, saj se v nasprotnem primeru se namreč slabo kaže generacijam, ki pridejo za nami.

3.1.1 Reprezentacija družbenih problemov v filmih

Tako kot se ozaveščanje ljudi za reševanje družbenih problemov izvaja preko najrazličnejših medijev, se to vse bolj pogosto dogaja tudi preko filmov. Naloga nekega filma ni nujno samo, da zabava in kratkočasi neko občinstvo, temveč ima lahko tudi na primer bolj umetniški ali izobraževalni namen (The Free Library 2014). Torej, lahko sklenem, da so, spodbujanje družbene zavesti, komentiranje in spodbujanje ljudi v spremembe, stranski produkti, ki jih lahko spodbudi film. Če se film poveže s publiko, če zabava, navdihuje in občinstvo motivira, je to film, ki ustvarja zavest.

Film, ki predstavlja nek socialni problem je pripovedni film, ki večji družbeni konflikt vključuje v individualnega preko svojih likov. Pogosto je točna definicija v očeh gledalca, je pa *Bollywood* ustvaril in tržil številne filme, ki so predstavljali "socialni problem" s sporočili, ki je so ustrezali njihovi javnosti. Preko likov in skladne narativne strukture, film družbenih problemov združuje družbeno analizo in dramatičen konflikt tako, da jih preoblikuje v dramatične dogodke in filmske pripovedi. Seveda so prilagojene, da se socialna vprašanja prilagajajo zgodbi skozi določen niz filmskih konvencij. Te konvencije ne nek način družbeni problem označujejo kot žanr (prav tam), pri katerem je pomembno dodati, da se v takih filmih veliko ukvarjajo s socialnimi temami na površini dramatičnega delovanja. Menim pa, da se bolj kot preko posebnega žanra 'filma družbenega problema', te tematike družbe pojavljajo v mnogih raznovrstnih žanrih, od komedije, do drame in grozljivke.

3.2 METODA DELA

V teoretičnem delu sem analizirala ustrezno literaturo, nato pa je prišel na vrsto raziskovalni del naloge. V tem, sem delo spet porazdelila in sicer na prvi del, kjer sem pogledala vse dostopne slovenske filme, ki so nastali po letu 2012 in si v drugem delu izmed teh ustvarila izbor 10 filmov, ki naslavljajo različne družbene probleme v Sloveniji. Na osnovi izbranih filmov sem poskusila ugotoviti, kako konkretno to počnejo.

Izbrani filmi, ki jih bom preko družbenih tematik analizirala v nadaljevanju so: *Inferno*, *Utrip ljubezni*, *Razredni sovražnik*, *Vdih*, *Nočno življenje*, *Idila*, *Pot v raj*, *Selitev*, *Avtošola*, *Anina provizija*.

Pri izboru filmov nastalih v tem obdobju, se mi je zdelo pomembno, da ne obravnavam le celovečernih filmov, saj menim, da so tudi kratki filmi reprezentativni s svojo zgodbo, kljub njihovi krajši dolžini. Vse filme sem si ogledala in v njih prepoznala družbene tematike, ki so v slovenski družbi prisotne. Te bom izluščila iz izbranih filmov in naredila analizo, kako so te obravnavane v filmu.

3.3 ANALIZA DRUŽBENIH TEM

Kot sem že dejala v metodologiji, sem si za potrebe analize družbenih tem najprej ogledala vse filme in naredila izbor desetih filmov za potrebe diplomske naloge, ki predstavljajo oz. prikazujejo neko družbeno problematiko prisotno v slovenskem prostoru. Na podlagi ugotovljenega sem oblikovala naslednje kategorije družbenih tem: brezposelnost, samomori, alkoholizem, družinska problematika, nesprejemanost tujcev in korupcija. Vanje sem razvrstila izbrane filme in jih znotraj teh družbenih tem tudi analizirala.

3.3.1 Brezposelnost

Prvi zelo pogost problem sodobne družbe, ne le slovenske, ampak številnih držav zahodnega sveta, je brezposelnost. Ta je visoka predvsem zaradi političnih in ekonomskih sprememb evropskih držav (Hočevar 2006). V primeru te družbene problematike je izvrsten predstavnik film Vinka Möderndorferja *Inferno* iz leta 2014, ki na izjemno krut in surov način predstavi zgodbo mlade družine, kjer sta oba starša brezposelna, prikazuje pa njun vsakodnevni boj za preživetje. Njihovo življenje se je zaradi globalne krize znašlo v slepi ulici in vse kaže, da ni izhoda (Slovenski filmski center 2017).

Vemo, da je v zadnjih letih slovensko družbo pretresalo mnogo primerov množičnih odpuščanj v proizvodnih podjetjih. Problematika, ki se v filmu *Inferno* zelo dobro prikaže na način, da se posameznik ne more boriti proti krivici, nesreči, proti tako imenovani nevidni oblasti kapitala. V filmu je kot osrednja tema predstavljena brezposelnost, ki je nastala zaradi množičnega odpuščanja v podjetju. Manipuliranje vodstva in izkazovanje premoči sta tista, ki usmerjata potek dogodkov osrednje družine v filmu. Zaradi pomanjkanja denarja sta starša malih otrok te družine prisiljena v marsikatero dejanje (naj navedem na primer darovanje krvi, da pridobi hrano za otroke). Med drugim problematika brezposelnosti pripelje do izgube strehe nad glavo in smrti mame, kar pa glavnega protagonista (očeta) prisili v žrtvovanje samega sebe in ukrepanja v dobro svojih otrok s predajo v rejništvo.

Na tem mestu je prav, da v obravnavi brezposelnosti izpostavim prizor upiranja delavcev, ki se nočejo sprijazniti z odpuščanjem in z razlago vodilnih, da je ta ukrep za obstoj podjetja nujen. Menim namreč, da je ta prizor, ki se v filmu tudi večkrat ponovi, odličen primer, saj dejansko prikazuje množično upiranje proti sistemu in nesprejetost tovrstnega ravnanja. Tako kot se v filmu pokaže nezadovoljstvo človeka, ki se znajde na družbenem in osebnostnem dnu, film prikaže tisto, česar vodilni na položajih v podjetjih ne vidijo, saj so ukalupljeni le v dvig produktivnosti in čim manjše stroške, v tem primeru, z odpuščanji.

Drugi primer filma, ki prav tako obravnava problem brezposelnosti je mladinski film *Utrip ljubezni* iz leta 2015. Kljub temu, da gre na prvi videz za film s sproščujočo

tematiko o dveh mladih zaljubljencah, ne prinaša samo ljubezenske zgodbe. Postranskega pomena v njem najdemo tudi pomembno tematiko, kako težko je dandanes z vstopom na trg delovne sile mladim. V filmu se glavna moška lika ukvarjata z rap glasbo in preko kovanja rim opozarjata, v bistvu direktno, sam politični vrh, da naj uresničijo obljube po boljši prihodnosti, boljši zaposljivosti mladih. Menim, da je ta film primeren za obravnavo tematike brezposelnosti, saj se v sodobni družbi dogaja ravno to, kar v filmu predstavljajo z rimami. Težko je vstopiti na trg delovne sile, ker so že v samem začetku dela zahtevani visoki pogoji, ki pa so za večino začetnikov nedosegljivi. Ker teh pogojev (npr. dolgoletne izkušnje na določenem področju dela) ne izpolnjujejo, jim je priložnost že v prvi fazi odvzeta in tako se brezposelnost mladine vrti v krogu. To pa je prikazano v filmu z družbeno kritičnim glasbenim nastopom in nenehnim ukvarjanjem s to tematiko v njihovem vsakdanjiku, ko glasba ni dovolj za preživetje.

3.3.2 (Samo)mori

Po številnih raziskavah je že vrsto let visoko na vrhu lestvice samomorilnosti prav Slovenija. Prehod iz srečnega življenja v neko trpno in nezadovoljno stanje se dogaja ob različnih življenjskih prelomnicah, ki jih vsak posameznik doživlja drugače (Zgonik 2013, 170). Najpogostejši vzroki za življenjski obračun so razne hude bolezni, nesreče, težke preizkušnje, ločitve ter drugih »raznih kriznih obdobjih življenja, ki niso nujno vezana na starost, skoraj zmeraj pa ob pretresih« (prav tam).

Pri ogledu filma *Razredni sovražnik*, iz leta 2013, se je družbena tematika izpostavila v samem jedru filma. Gre za film, ki predstavlja primer srednješolskega razreda, ki se sooča z izgubo sošolke, ki je storila samomor. Na nek način izredno psihološko izraža nemoč nad bolečino vseh prisotnih sošolcev v razredu in trdnost novega profesorja nemškega jezika, na katerega se znašajo ob boleči izgubi. Razlog v Sabinini odločitvi za samomor je vsem neznan in tako je tudi v družbeni realnosti. Težko je z gotovostjo govoriti o tem, kaj spodbudi posameznika k taki odločitvi, dejstvo pa je, da je za tem zagotovo velika osebna stiska in brezizhodni položaj tistega usodnega trenutka. Prav gotovo je znašanje učencev nad profesorjem v omenjenem filmu tudi odličen odsev, kako bližnji reagirajo na take dogodke.

Naslednji izbrani film ne spada med celovečerne, kakor vsi doslej analizirani, temveč spada med kratke filme. Završnikov kratki film *Vdih* bi lahko opisala kot zgodbo mladega moškega posameznika, ki v obupu nad življenjem poskuša storiti samomor, a ga reši naključni mimooidoči, ga odpelje domov in s subtilno domačnostjo, ki se začuti tudi v tišini med tema dvema likoma, pomaga mladeniču, da najde smisel in svetlo pot naprej v življenje. Lahko bi rekla, da predstavlja film pozitivno noto v (sprva) morbidni tematiki. V filmu se moški, ki se je na začetku znašel v brezizhodnem položaju, na nekem prelomu življenja, sooči s svojimi mislimi in poišče svetlo točko, da na koncu le ne pride do končnega samomora. Film je v bistvu pozitiven ravno v tem smislu, da ni vedno izhod ravno končati življenje, ampak se z malo spodbude ozreti v prihodnost in se boriti. Menim, da je ta pogled na tematiko samomora, ki ga vidimo v filmu, pozitiven za slovensko družbo, saj tako kot pravi naslov – *Vdih* – predstavlja novo upanje za nekoga, ki se znajde v hudem življenjskem precepu.

Nočno življenje, film Damjana Kozoleta iz leta 2016 sem uvrstila v to podpoglavje z razlogom, saj prikazuje zgodbo, ki je bila v osnovi izpeljana po resničnih dogodkih in vključuje naklepno dejanje uničenja človeškega življenja. V zgodbi ne gre za samomor, zato sem tudi kategorijo v naslovu poimenovala '(samo)mori'. Nočno življenje govori namreč o tem, kako sredi noči trije mladi mimooidoči najdejo znanega odvetnika, ki na pol zavesten leži na pločniku, po telesu pa ima številne pasje ugrize. Za njegovo življenje se na eni strani borijo zdravniki, na drugi strani pa je v ospredju filma žena protagonista, ki želi preprečiti medijski škandal glede primera moževega napada. Pomembna osnova za kategorizacijo, ki sem jo izbrala za ta film, je bil ravno omenjeni medijski škandal ob poskusu umora. Torej pojav, ki se v sodobni družbi pojavlja zelo pogosto. Vsi vemo, da je način poročanja o tovrstnih dogodkih vse prej kot kredibilen in da pridejo v javnost informacije, ki niso preverjene, s tem pa do razkola družbe in nejasnih domnevanj ter zatorej tudi do medijskega linča.

3.3.3 Alkoholizem

Alkoholizem je družbena problematika, ki je v slovenski družbi bila in je še vseprisotna. Pogosto jo lahko povežemo tudi z že prej obravnavano kategorijo samomorov, saj je visoka stopnja konzumiranja alkoholnih pijač postala hud problem številnih posameznikov, ki se znajdejo v težkih socialnih položajih. A *Idila* ni navaden film, ki bi pripovedoval o problemu alkoholiziranosti. Gre za prvo slovensko grozljivko iz leta 2015, ki se je teme alkoholizma lotila postransko. Film pripoveduje o fotografu, ki se z dvema dekletoma odpravi na fotografiranje v naravo. Tam naletijo na dva čudaško naravnana domačina, ki jih napadeta in tu se začne njihov boj za preživetje. Morda bi lahko film uvrstila tudi med prejšnjo kategorijo, a menim, da je dogajanje bolj primerno za problem alkoholizma. Domačina se namreč ukvarjata s pridelavo alkoholnega žganja in način priprave, ki je prikazan v filmu, je seveda neresničen, a naravnost grozovit. Žganje v zgodbi filma pridelujeta iz ljudi in tu jasno odseva problem slovenske družbe, ki preko alkoholizma pogosto doživi sesutje svojih moralnih vrednot. Menim, da *Idila* prav s tako grozovitim prikazom, ki je potreben za grozljivko, gledalcu prikaže resnost problema in posledic, ki lahko nastanejo.

3.3.4 Družinska problematika

O družinskih tematikah je bilo posnetih že nekaj filmov, v zadnjih petih letih pa je bila ta problematika prisotna v filmu, *Pot v raj* iz leta 2013. V zgodbi nastopata fant in punca, ki se na poti na morje naključno spoznata, potem pa odpravita skupaj na jadrnico, stran od vsakodnevnih težav. Na strani moškega protagonista se družinska problematika kaže v tem, da je ostal sam saj je oba starša izgubil v prometni nesreči. Dekle pa beži pred svojo družino, ki ji že celo življenje načrtuje in usmerja pot kako in kaj početi. Menim, da je slednja problematika v družbi dandanes zelo prisotna, sploh zaradi pomanjkanja služb, in negotove prihodnosti. V tem primeru filma lahko obravnavo družbene problematike usmerim v ravno v to smer, smer družine, ki svoja pričakovanja in želje po uspehu prenaša na potomce. To je prikazano s pogovorom med tema dvema protagonistoma kjer svoje življenjske težave in pričakovanja drugih prineseta na plan. Menim, da je ta problematika še posebej prisotna v družinah iz urbanih območij in ne toliko na ruralni del, saj tam še dandanes prevladujejo ljudje z nižjo izobrazbo. Upiranje

usmerjanju življenjske poti s strani družinskih članov in soočanje z že tako težkimi pogoji za prelomno obdobje v življenju, kot ga predstavlja vstop na trg dela sta temi, ki vodita ta pot v raj oz. pot v svobodo protagonistov, v filmu in v družbeni realnosti.

3.3.5 Nesprejemanost priseljencev

Begunska kriza, je prva asociacija ki se mi pojavi pri tej družbeni problematiki t. i. strahom pred tujci oz. ksenofobijo. Izbruhi ksenofobije, bojazen pred izgubo narodne identitete, nezmožnost integracije tujcev so samo nekatere izmed najpogosteje sporočanih bojazni (Hočevar 2006). Menim, da so nedavni dogodki obdobja zadnjega leta, žal s pomočjo medijev pridobili negativno konotacijo v družbi zaradi neinformiranosti o tej temi. Strah pred neznanim je lani v času begunske krize, v kratkem filmu *Selitev* predstavil Žiga Virc. Film govori o mladi, uspešni ženski, ki je v tistem trenutku prva in edina stanovalka v novi soseski, poleg katere se pojavijo šotori beguncev. Ta družbena problematika je spodbujena še s strani poplave slovenskih in tujih medijev, ki so v času begunske krize poročali predvsem o negativnih dogodkih v bližini meja, kjer so se začasna taborišča nahajala. V filmu se protagonistka taborišču le približa, direktno pa se ne približa a svoj strah pred tujim doživi že z bližino njenega novega stanovanja, ki se nahaja v neposredni bližini.

Menim, da kljub temu, da se je film na zelo nežen način dotaknil tematike, opozarja na problematiko strahu pred tujci in tudi na nesprejemanje, ki je zelo aktualna tema že vrsto let. Prav tako s prikazom pravih taborišč, ki so bila v času snemanja filma postavljena za begunce prikazuje resnost problema in spodbuja na reševanje ter boljše reševanje vodilnih v evropskih državah in ne le v Sloveniji.

3.3.6 Korupcija

Zadnja izbrana družbena problematika je korupcijsko delovanje. Ena od definicij korupcije je, da je »korupcija je pogosto videna kot ena glavnih ovir s katerimi se spopadajo post-komunistične države v poskusu vzpostavitve demokratičnih institucij in nastopa na ekonomskem trgu« (Haček, Kukovič in Brezovšek 2013).

Pojav je prisoten v vsej zahodni družbi, prav tako pa predstavljen v lanskem filmu *Anina provizija* in v postranskem pomenu tudi v *Avtošoli* iz leta 2015. Pri zadnjem se sicer res osredotočajo na osrednjo tematiko, ki je že v samem naslovu poznana, t. j. učenje vožnje avtomobila, v zgodbo pa je s prikazom stavkajočih in upirajočih delavcev viden tudi upor v koruptivno kupovanje zemljišč, neizplačevanje plač, posledično pa vidimo nemoč malih ljudi, kakršnega sem obravnavala že v filmu *Inferno*. Torej gre spet za družbeno problematiko, ki se prepleta ena z drugo, tako kot sem to obravnavala tudi v primeru alkoholizma in samomorov. Vse te teme se pojavljajo na vsakodnevni ravni tako v slovenski družbi kot širše.

Hkrati skuša *Anina provizija* s svojo zgodbo o osebni in intimni drami fotografinje in oblikovalke in tajkunskim delovanjem njenega moža, na videz uspešnega podjetnika, ki svoje početje skriva pred soprogo in njuno hčerko. Možev spretno prikrit pohlep, v katerem ne loči več dobrega od zla, ga pripelje v brezizhodno situacijo, zato izgine v neznanu, med tem pa njegova hčerka in žena postaneta žrtvi nevidne kriminalne združbe Menim, da je v tem filmu preko zgodbe pohlepnega moža in njegovih skritih poslov lepo predstavljen pojav korupcijskih poslov in tajkunskega pohlepa, ki je slovensko družbo preplaval v zadnjih nekaj letih, ter onemogočil tako zaposljivost številnih mladih posameznikov kakor tudi delovanje demokratičnega sistema v slovenski družbi.

3.4 REFLEKSIJA

Slovenski filmi so po mojem mnenju v naši državi, če gledamo širšo množico ali se z njimi pogovarjamo o tej temi, kljub čedalje kakovostnejši produkciji zelo marginalizirani. V prvi vrsti s strani gledalcev, ki gredo veliko raje gledat hollywoodske produkcije kot pa domače filme, s tem pa posledično pride tudi do manjšega števila proizvedenih produkcij. Nekaj so k temu doprinesli tudi številni padci produkcijskih podjetij, torej lahko rečemo, da je ta »sistemska značilnost povzročila zelo polarizirano stanje slovenske filmske kulture« (Petek 2017, 137). Prevladuje laično občinstvo, ki kljub globalizirani vsebini hollywoodskih filmov poskrbijo, da ti postanejo komercialno uspešni, tržno usmerjeni izdelki kinematografije s popolnoma razvitim žanrom in v bistvu neomejenim

produkcijskim in distribucijskim virom« (Petek 2017, 136–137). S tem lahko potrdim, kar sem prej dejala, da je podpora občinstva prvi dejavnik za uspeh.

Od same osamosvojitve dalje leta 1991 in prvega slovenskega filma po tem dogodku *Babica gre na jug* režiserja Vincija Vogue Anžlovarja, je bilo produciranih približno 300 filmov (Petek 2017, 135). V svoji knjigi jih je enciklopedično zbral na eno mesto Štefančič (2016), v obliki kritik, ki jih je napisal za časopis. Že tam je izpostavil nekatere pomembne vsebine filmov, manjke in pozitivne lastnosti. Tudi jaz sem za obravnavo družbenih tematik najprej izbrala filme. Ključ, po katerem sem izbrala deset filmov, je bil, da sem pogledala vse dostopne slovenske filme, ki so nastali po letu 2012 in si v drugem delu izmed teh ustvarila izbor 10 filmov, ki naslavljajo različne družbene probleme v Sloveniji. Pri izboru filmov nastalih v tem obdobju, se mi je zdelo pomembno, da ne obravnavam le celovečernih filmov ampak pozornost namenim tudi kratkim filmom. Filme sem si ogledala in v njih prepoznala družbene tematike, ki so v slovenski družbi prisotne. Na podlagi tega sem jih izluščila iz izbranih filmov, in naredila analizo kako so te obravnavane v filmu.

Na podlagi ugotovljenega sem oblikovala naslednje kategorije družbenih tem:

- brezposelnost
- (samo)mori
- alkoholizem
- družinska problematika
- nesprejemanost tujcev
- korupcija.

Na osnovi analize obravnavanih družbenih problematik v izbranih filmih lahko rečem, da se številne med sabo dostikrat prepletajo, lahko pa so celo ena posledica druge. Tako je alkoholizem v filmu, kot v dejanski družbi (slovenski in širše), krivec za družinske problematike, je v mnogih primerih tudi povod v pogubo oz. lahko tudi v smrt. Način kako je to videno v izbranih slovenskih filmih lahko rečem, da je odvisno od tega kako močno v ospredje neka tematiko postavlja zgodba. Če je v *Infernu* brezposelnost tista, ki vodi celo naracijo zgodbe, pa v *Utripu* ljubezni nanjo le opozarja oz. jo komentira s

stališča mladih posameznikov, ki šele bodo vstopili na trg dela, torej tistih, ki še niso del tega. Prav tako je skupni imenovalec mnogih starejših in sodobnih slovenskih filmov alkohol, ki je prisoten v izbranih filmih: *Idila* in *Inferno*. Čeprav ta problematika ni osrednja tema nobenega od teh, pa je še najbolj izpostavljena v *Idili*, kjer po mojem mnenju s proizvajanjem alkoholne pijače iz ljudi priča o najbolj grozoviti izgubi morale in vrednot, ki jih ima človek, kar pa mu odvzame (v tem primeru) ravno alkoholiziranost. V *Infernu*, se alkoholizem pojavlja postransko, zato filma tudi v analizi nisem uvrščala med to kategorijo. Alkoholizem, kot sem dejala vodi lahko tudi v poskus samomora (*Vdih*) ali pa celo v gotovo dejanje, ki je v ospredju v filmu *Razredni sovražnik*. Oba filma tematizirata torej enako temo a prvi film na način, kako najti smisel življenja, v *Razrednem sovražniku* pa kako se soočiti z izgubo ob takem dejanju. Slednje je prikazano z napetim vzdušjem in upiranjem avtoriteti, ki zasenči žalovanje. Ta problematika pa je je močno prisotna v slovenskem prostoru. Utesnjenost mladih v tem družbenem prostoru pa se prikazuje v filmu *Pot v raj*, preko izpovedi protagonistke, kjer se izpostavi družinski problem. Če se vrnem nazaj na temo umorov oz. poskusa tega. Tu sem analizirala tudi *Nočno življenje*, ki prikaže poskus omalovaževanja znane osebe s poskusom umora, ki ga prikaže kar s prizorom, ko protagonist okrvavljen leži sredi mesta. Vendar se film ni osredotočil na to kako so se stvari odvijale do te tragedije. Spet lahko tu potegnem vzporednico z *Razrednim sovražnikom* in prikazovanjem vidika onih drugih, bližnjih. V *Nočnem življenju* namreč prikazuje boj žene, ki dela vse, da ne bi prišlo še do medijskega linča podobe njenega moža.

Tematike, ki bi jih lahko izvzeli oz. odvzeli povezanost s prejšnjimi pa so korupcija in nesprejemanost tujcev oz. na nek način strah pred njimi. Slednjega sem analizirala preko filma *Selitev* in v njem prepoznala neposredno povezanost z dogodki izpred manj kot enega leta. V filmu protagonistka, z begom iz pravkar kupljenega stanovanja, blizu begunskih začasnih taborišč prikaže s tem strah pred neznanim, katerega ni proizvedla sama, ampak so ga multiplicirali mediji. Lahko rečem, da je prikazano stanje v filmu enako realnemu v slovenski družbi, saj lahko potegnemo vzporednico s splošno javnostjo, ki je s strahom in nesprejemanjem tujcev imelo zelo negativen pristop do teme.

Zadnja, korupcijska in tajkunski posli pa so del filmov Avtošola in Anina provizija. Še najbolj v ospredju so prav v zadnjem, ko je prikazano prikrivanje nelegalnih poslov glavnega moškega protagonista. Vzporednico lahko povežemo z številnimi primeri iz slovenske družbe, ki so in še vedno kazijo demokratično delovanje ter poslovanje poštenih ljudi. Menim, da sem spada tudi posredno tematika iz filma Avtošola, kjer so koruptivni posli predstavljeni preko nelegalnega kupovanja zemljišč in prikrivanja tega, prav tako pa se krog spet sklone s povezanostjo tematike filma, kjer stavgajoči delavci avtošole iščejo svoj prav in delo, tako kot sem v začetku dejala že za film Inferno.

Tako v svetu, kot tudi v naši državi so družbene problematike prisotne na vsakodnevni ravni. Že, če le pogledamo zgoraj navedeni seznam najbolj razširjenih problemov nam je kmalu jasno, da smo z mnogimi od teh, če ne z vsemi obkroženi tudi pri nas. Alkoholizem, samomori in korupcija, to so le nekateri izmed njih, ki Slovenijo uvrščajo visoko na vrh svetovnih lestvic. Zanimivo je, da se prav ti pojavljajo tudi v slovenski kinematografiji in opozarjajo s svojo prisotnostjo na filmskem platnu, da ti problemi niso zanemarljivi, ter da je o njih potrebno govoriti.

Kot sem dejala, sem v analitičnem delu diplomske naloge obravnavala šest izbranih družbenih tem oz. lahko kar rečem da so to problematike družbe. saj prav nobena izmed njih ni pozitivna družbena tema, ki bi predstavljala pozitivno delovanje naše družbe. S tem lahko zaključim, da se z globalizacijo in širjenjem na večji in prodornejši trg dela, storitev, lahko tudi na bolj širšo družbo spoprijemamo z mnogimi težavami. Marsikatera izmed navedenih so globoko zakoreninjene že iz prejšnjih ureditev, ki so se odvijale na tem ozemlju, nekatere pa so le globalizacijska posledica s katero se spopadamo tako kot druge zahodno evropske države.

4 SKLEP

Za konec lahko potegnem sklep, da so družbene teme, ki sem jih predstavila preko desetih izbranih slovenskih filmov med sabo v mnogočem povezane. Že v refleksiji, ki je sledila analizi, sem ugotovila, da se vzporednice alkoholizma s samomori neizbežne, prav tako je tu prisotna tudi družinska problematika in utesnjenost, ki je pogosto del nje. Videla sem, da so koruptivna dejanja prisotna v mnogih oblikah, prav tako pa so posledice za mnoge lahko nepravilne, npr. v obliki odpuščanja delavcev oz. brezposelnosti, ali še huje spet v uničenje samega sebe. Prav tako pa lahko iz tematike nesprejemanja tujcev sklenem, da je najbolj nerazumno in povsem nepovezano stanje z drugimi obravnavanimi.

Ob obravnavi sem imela vseskozi pred sabo zastavljeno raziskovalno vprašanje, ki se je glasilo: Kako so družbene problematike prikazane v slovenskih filmih, nastalih po letu 2012? Nanj sem odgovorila preko analize družbenih tem in preko obravnave vsakega filma posebej ter na koncu tudi zapisala refleksijo pomembnih značilnosti teh izbranih tem oz. družbenih problematik. Nobena izmed izbranih ni pozitivna družbena tema, ki bi predstavljala pozitivno delovanje naše družbe. Družbene problematike pa so del našega vsakdana tako v realnosti kot preko filmskega platna zdramijo posameznika in ga spodbudijo k spremembi. Prav se mi zdi in celo nujno potrebno, da se v slovenski filmski produkciji dela na kakovostnih vsebinah, ki predstavljajo odraz družbe, nekega družbenega pojava ali pa opozarjajo na nepravilnosti, ki jih mi kot družba v realnosti nočemo ali ne vidimo.

Po eni strani lahko zdaj rečem, da imajo slovenski filmi možnost postati pripovedovalci neke družbene realnosti države. To so dokazali tudi s produkcijami zadnjih petih let, ki sem jih analizirala v raziskovalnem delu. Z izbranimi filmi sem dokazala, da lahko tudi film, ki ima v ospredju lahkotnejšo glavno zgodbo, opozarja na določen družben problem.

5 LITERATURA

1. Bratož, Ivan. 2017. *Pr'Hostar najbolj gledan slovenski film*. Dostopno prek: <http://www.delo.si/kultura/film/pr-hostar-najbolj-gledan-slovenski-film.html> (28. avgust 2017).
2. *Delo*. 2017. Spominska tabla za Kruh in mleko, 12. maj Dostopno prek: <http://www.delo.si/kultura/film/kruh-mleko-in-spominska-tabla.html> (28. avgust 2017).
3. Farooq, Umar. 2011. *Social Problem – Definition, Effects, Characteristics, Classification & Causes*. Dostopno prek: <http://www.studylecturenotes.com/social-sciences/sociology/121-social-change-and-social-problem> (2. september 2017).
4. Haček, Miro, Simona Kukovič in Marjan Brezovšek. 2013. Problems of corruption and distrust in political and administrative institutions in Slovenia. *Communist And Post-Communist Studies* (46): 255–261. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edselp&AN=S0967067X13000135&lang=sl&site=eds-live> (27. avgust 2017).
5. Hočevar, Duška Kneževic. 2006. Rodnost, etničnost in nacija: nekateri razmisleki o preučevanju demografskih značilnosti nacionalnih populacij. *Razprave in gradivo - treaties & documents* (50/51): 184–210. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=25258732&lang=sl&site=eds-live> (25. avgust 2017).
6. Khan, Umair. 2015. *Social Problems Definition & Examples in Today's World*. Dostopno prek: <http://www.studylecturenotes.com/basics-of-sociology/social-problems-definition-examples-in-todays-world> (2. september 2017).
7. Majcen, Matic. 2015. *Slovenski poosamosvojitveni film: institucija in nacionalna identiteta*. Maribor: Aristej.
8. Manis, Jerome G. 1974. The Concept of Social Problems: Vox Populi and Sociological Analysis. *Social Problems* 21 (3): 305–315. Dostopno prek: <http://www.jstor.org.nukweb.nuk.uni-lj.si/stable/799900> (2. september 2017).

9. MMC RTV Slovenija. 2016. *Slovenski filmi zavzemajo festivale v tujini*. Dostopno prek: <https://www.rtvsl.si/kultura/film/slovenski-filmi-zavzemajo-festivale-v-tujini/391163> (29. avgust 2017).
10. Petek, Polona. 2017. The (M)Others of Slovenian Cinema? Gender, border-crossing and the conundrum of national cinema. *Studies In European Cinema*, 14 (2): 134–152. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=ufh&AN=123325793&lang=sl&site=eds-live> (27. avgust 2017).
11. Pušnik, Maruša. 2015. Cinema culture and audience rituals: Early mediatisation of society. V *Anthropological Notebooks*. 21 (3): 51–74. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=112503752&lang=sl&site=eds-live> (28. avgust 2017).
12. The Free Library. 2014. Representation of social issues in films. Dostopno prek: <https://www.thefreelibrary.com/Representation+of+social+issues+in+films.-a0436230259> (2. september 2017).
13. RTV Slovenija. 2017. *Komedija Pr' hostar postala najbolj gledan slovenski film*. Dostopno prek: <http://www.rtvsl.si/kultura/film/komedija-pr-hostar-postala-najbolj-gledan-slovenski-film/427842> (23. avgust 2017).
14. Slovenski filmski center. 2017. *Inferno (2014)*. Dostopno prek: <http://www.film-center.si/sl/film-v-sloveniji/filmi/3516/inferno/> (22. avgust 2017)
15. Stanković, Peter. 2012. A small cinema from the other side of the Alps: a historical overview of Slovenian films. V *Film History* 24 (1): 35–55. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.10.2979.filmhistory.24.1.35&lang=sl&site=eds-live> (20. avgust 2017).
16. --- 2013. *Zgodovina slovenskega celovečernega igranega filma. 1. slovenski klasični film (1931-1988)*. Ljubljana: Fakulteta za družbene vede.
17. Salazard Bruno, Christophe Desouches in Guy Magalon. 2006. Auguste and Louis Lumière, inventors at the service of the suffering. *European Journal Of Plastic Surgery* 28 (7): 441–447. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=edsjsr&AN=edsjsr.10.2979.europeanjournalofplasticsurgery.28.7.441&lang=sl&site=eds-live>

- lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=19933086&lang=sl&site=eds-live (25. avgust 2017).
18. --- 2016. *Slovenski film 2.0: kritična enciklopedija slovenskega celovečernega filma 1991-2016*. Ljubljana: UMco.
19. Tomanić Trivundža, Ilija. 2010. Slovene film, national identity and the celluloid hegemony of the mythical post-independence time. *Cultural Studies* 24 (5): 662–689. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=sih&AN=53078776&lang=sl&site=eds-live> (15. avgust 2017).
20. Viba film. 2017. *Zgodovina*. Dostopno prek: <https://www.vibafilm.si/onas/zgodovina> (24. avgust 2017).
21. Vrdlovec, Zdenko. 2009. *Zgodovina slovenskega filma*. Ljubljana, Didakta.
22. Zgonik, Alenka. 2013. Življenjski obračun: Je moje življenje imelo smisel. *KAIROS -- Slovenian Journal Of Psychotherapy* 7 (1/2): 168–175. Dostopno prek: <http://nukweb.nuk.uni-lj.si/login?url=http://search.ebscohost.com/login.aspx?direct=true&db=a9h&AN=98653294&lang=sl&site=eds-live> (27. avgust 2017).